

## Klasa VIII

Obszary aktywności podlegające ocenianiu w toku nauczania geografii  
ocenie podlegają kluczowe kompetencje w edukacji geograficznej za, które uznaje się:

- Czytanie map różnej treści,
- Wyjaśnianie prawidłowości występujących w cyklach astronomicznych, geograficznych, społecznych i gospodarczych,
- Umiejętność posługiwania się przyrządami oraz modelami geograficznymi,
- Umiejętność dokonywania planowych oraz systematycznych obserwacji,
- Umiejętność odczytywania i wykorzystywania oraz sporządzania dokumentacji geograficznej (dane statystyczne, wykresy, diagramy, ryciny),
- Umiejętność dokonywania obliczeń (odległości, różnica wysokości, średnie temperatur, amplitudy, spadek temperatury z wysokością, wysokość słońca w różnych szerokościach geograficznych, różnice czasowe),
- Umiejętność posługiwania się słownictwem, terminologia i symbolika geograficzna w mowie żywej i pisanej,
- Wartościowanie działalności człowieka w środowisku przyrodniczym.

Wykaz umiejętności i wiadomości dla danego poziomu przedstawiony jest uczniom na początku roku szkolnego poprzez omówienie programu nauczania w danej klasie z jednoczesnym wskazaniem na kierunek pracy, częstotliwość i sposób uzyskania oceny.

## SPOSOBY OCENIANIA

Ocenie podlegają wymienione formy aktywności ucznia:

- Wypowiedzi ustne (co najmniej jedna ocena w ciągu roku szkolnego).
- Wypowiedzi pisemne (kartkówki z trzech ostatnich lekcji, inne - np. sprawdzające wybrane umiejętności; interpretacja treści mapy, graficznych sposobów przedstawiania zjawisk).
- Sprawdziany pisemne podsumowujące zrealizowany dział.
- Aktywność i praca na lekcji (indywidualna i w zespołach grupowych - tu: zaangażowanie, umiejętność komunikowania się i współpracy w zespole, korzystanie z różnych źródeł informacji, efektywność pracy).
- Podstawowe umiejętności praktyczne (czytanie mapy, wykonywanie i interpretacja rysunku poziomicowego, odwzorowywanie jej wybranych treści; orientacja w terenie - położenie, kierunki; dokonywanie podstawowych obliczeń stosowanych w geografii; czytanie i graficzna interpretacja danych liczbowych).
- Aktywność obejmująca prezentowanie wyników swojej pracy w różnej formie (konkursy przedmiotowe, udział projektach oraz innych przedsięwzięciach środowiskowych).
- Odpowiedz ustna, praca na lekcji oraz kartkówki z trzech ostatnich tematów podlegają ocenie na bieżąco, bez zapowiedzi. Ocenianie wszystkich innych form poza wymienionymi - jest wcześniej zapowiadane. Dłuższe sprawdziany, z większej partii materiału - z co najmniej tygodniowym.

**Jeżeli uzyskana przez ucznia ocena nie satysfakcjonuje go - istnieje możliwość uzyskania kolejnej oceny bieżącej z danego zakresu materiału w terminie ustalonym przez nauczyciela.**

Uwaga:

**W przypadku uzyskania kolejnej oceny bieżącej z danego zakresu materiału przy wystawianiu śródrocznej i rocznej oceny klasyfikacyjnej brana jest pod uwagę druga ocena.**

- Oceny są jawne, uzasadnione i zgodne z wymogami na daną notę. Skala ocen zawiera stopnie od 1 do 6, rozszerzone o "+" i "-" nieobecność podczas oceniania odnotowywana jest symbolem

"0" i należy dana partii zaliczyć. W przypadku "ćwiczeń" odbywa się to na lekcji w terminie wybranym przez nauczyciela. Termin rozliczania wiedzy i umiejętności sprawdzanych na dłuższych sprawdzianach ustala się z nauczycielem i dotyczy to czasu i formy (można pisemnie lub ustnie). Z podstawowych umiejętności należy uzyskać ocenę pozytywną.

- Podczas oceniania w zależności od formy brane są pod uwagę: jakość, poprawność, terminowość, częstotliwość i systematyczność.

- W przypadku sprawdzianów pisemnych stosowane są konkretne kryteria punktowe, W stosunku do ucznia, u którego stwierdzono specyficzne trudności w nauce uniemożliwiające sprostanie wymogom edukacyjnym wynikającym z realizowanego programu nauczania, potwierdzone pisemną opinią poradni psychologiczno-pedagogicznej lub innej upoważnionej do tego jednostki - nauczyciel stosuje obniżenie wymagań jednak są one nie mniejsze niż opisane wymagania na ocenę dopuszczającą.

Jeżeli uzyskana przez ucznia ocena nie satysfakcjonuje go - istnieje możliwość poprawy w terminie ustalonym przez nauczyciela.

Uwaga:

w przypadku odpowiedzi ustnych, kartkówek, wykonanych ćwiczeń - przy ocenie końcowej brane są pod uwagę wszystkie uzyskane w tym zakresie noty.

1. Po dłuższej, usprawiedliwionej nieobecności w szkole (powyżej 1 tygodnia) uczeń będzie oceniany po nadrobieniu braków w wiadomościach, zapisach lekcyjnych, ćwiczeniach wykonywanych na lekcjach, - co należy do jego obowiązku. Nastąpi to nie później niż po 1 tygodniach od czasu powrotu na zajęcia. Dokładny termin i formę ustala nauczyciel uwzględniając przyczynę absencji i możliwości ucznia.

2. Na koniec okresu nie przewiduje się dodatkowych sprawdzianów zaliczeniowych. Uzyskane stopnie w poszczególnych formach aktywności ucznia stanowią podstawę stopnia za okres.

3. Przy wystawianiu oceny na koniec roku szkolnego uwzględnia się prace i wyniki z całego roku szkolnego.

## **WARUNKI UZYSKIWANIA WYŻSZEJ NIŻ PRZEWIDYWANA OCENY KLASYFIKACYJNEJ**

1. Nie później, niż na tydzień przed ustalonym przez dyrektora szkoły terminem rocznego klasyfikacyjnego posiedzenia rady pedagogicznej, uczniowie i rodzice za pośrednictwem dziennika elektronicznego zostaną poinformowani o przewidywanych ocenach klasyfikacyjnych,.

2. Uczeń i jego rodzic nie zgadzający się z klasyfikacyjną oceną przewidywaną wystawioną przez nauczyciela, może się zwrócić o ustalenie wyższej niż przewidywana oceny klasyfikacyjnej, jeżeli uczeń spełnia jednocześnie następujące warunki, o ile nauczyciel nie zdecydował inaczej:

- 1) na tydzień przed złożeniem odwołania od propozycji oceny rocznej ma uzupełnione wszystkie brakujące prace, w tym prace pisemne oraz niepisane prace kontrolne,

- 2) nie zgłaszał więcej niż 3 nieprzygotowania się,

- 3) ma nie więcej niż 100 godzin nieobecności,

- 4) pisał wszystkie badania wyników,

- 5) wywiązał się z bieżących proponowanych przez nauczyciela form poprawy,

- 6) uczestniczył w formach pomocy oferowanych przez szkołę (co najmniej jedna forma - konsultacje, zajęcia dodatkowe pod kierunkiem nauczyciela, pomoc koleżeńska, itp.),

- 7) otrzymał nie więcej niż 3 oceny niedostateczne bieżące, w tym nie więcej niż 2 oceny z prac pisemnych z przedmiotu,

- 8) miał ustaloną ocenę wyższą na półroczu niż propozycja oceny końcoworocznej.
- 9) Uczeń wykonuje wszystkie prace zlecone przez nauczyciela w ilości i formie oraz czasie wskazane przez niego.

3. Po spełnieniu tych warunków nauczyciel sprawdza wiadomości i umiejętności ucznia w zakresie wymagań edukacyjnych na ocenę na którą uczeń aspiruje.

4. Wszystkie sprawy sporne, nie ujęte w przedmiotowym systemie oceniania z geografii rozstrzygane będą zgodnie z rozporządzeniami MEN.

## OGÓLNE KRYTERIA I WYMAGANIA

### NA POSZCZEGÓLNE STOPNIE

- stopień/ocena - niedostateczny

Uczeń nie opanował niezbędnych wiadomości i umiejętności zawartych w wymaganiach podstawy programowej dla szkoły podstawowej - potrzebnych do kontynuowania nauki. W szczególności: nie posiada podstawowej orientacji na mapie, nie wykonuje zadań domowych, nie potrafi samodzielnie korzystać z różnych źródeł, w tym treści podręcznika, nie pracuje na lekcji, nie potrafi rozwiązać zadań teoretycznych i praktycznych o elementarnym stopniu trudności samodzielnie, w grupie lub nawet przy pomocy nauczyciela, nie udziela prawidłowych odpowiedzi na większość zadanych mu pytań.

- Stopień/ocena - dopuszczający (wymagania konieczne)

Uczeń ma braki w wymaganiach koniecznych z zakresu wiadomości i umiejętności. Tu: opanował w stopniu elementarnym umiejętności czytania map, posiada elementarną orientację na mapie świata, Europy i Polski, posługuje się w stopniu elementarnym słownictwem i terminologią geograficzną w mowie żywej i pisanej, samodzielnie rozwiązuje i wykonuje zadania o niewielkim stopniu trudności, przejawia chęć i gotowość pracy i współpracy, umie wykorzystać różne źródła informacji, przy czym objawia się to jako pracą odtwórczą, wskazującą na słabe zrozumienie polecenia, nadrabia zaległości, przy pomocy nauczyciela udziela odpowiedzi na proste pytania.

UWAGA: uczeń powinien uzyskać nie mniej niż po 2 oceny pozytywne w jednym półroczu. Podczas wypowiedzi pisemnej uzyskuje min. 30% poprawnych odpowiedzi.

- Stopień/ocena - dostateczny (wymagania podstawowe)

Uczeń opanował podstawowe wiadomości i wybrane umiejętności określone podstawą programową. W szczególności: posiada podstawową orientację na mapie i w przestrzeni geograficznej, poprawnie wyraża swoje myśli w prostych i typowych przykładach w mowie żywej i pisanej, przy wypowiedzi widać nieliczne błędy, odpowiedź ustana odbywa się przy pomocy nauczyciela żądającego kolejne pytania, samodzielnie i w grupie rozwiązuje poprawnie nieskomplikowane polecenia, potrafi naśladować podobne rozwiązania w analogicznych sytuacjach, wartościuje elementy działalności człowieka w środowisku, poprawnie odczytuje dane z tekstu, rysunków, diagramów, tabel, przetwarza proste dane na wykresy, wykonuje wybrane, proste obliczenia stosowane w geografii, z pomocą nauczyciela poprawnie stosuje wiadomości i umiejętności do rozwiązywania sytuacji problemowych.

UWAGA: uczeń uzyskuje głównie pozytywne noty podczas oceniania poszczególnych obszarów (pkt.2). Podczas wypowiedzi pisemnych uzyskuje min. 50% poprawnych odpowiedzi.

- Stopień/ocena - dobry (wymagania rozszerzające)

Uczeń opanował wiadomości i umiejętności w stopniu dobrym, uwzględniającym wymagania rozszerzające. W szczególności: pracuje systematycznie, a jego przygotowanie, choć pełne jest różne jakościowo, posiada dobrą orientację na mapie świata, czyta ze zrozumieniem mapy tematyczne, dokonuje poprawnych interpretacji różnorodnych tekstów źródłowych, udziela zasadniczo samodzielnie odpowiedzi, choć uwidaczniają się niewielkie braki w wiedzy lub

wypowiedz nie wyczerpuje omawianego zagadnienia, wiadomości i umiejętności podstawowe są dla niego zrozumiałe, potrafi samodzielnie rozwiązywać zadania o pewnym stopniu trudności tu: treści przystępne, średnio trudne, wykonuje wszystkie obliczenia stosowane w geografii, dostrzega zależności przyczynowo-skutkowe, łączy zagadnienia w logiczne ciągi, opanował umiejętność dokonywania interpretacji prostych zjawisk przedstawianych graficznie, w mowie żywej i pisanej posługuje się językiem poprawnym pod względem merytorycznym, stylistycznym i gramatycznym, potrafi wartościować działalność człowieka w środowisku, aktywnie i efektywnie pracuje i współpracuje w zespołach grupowych, chętnie wykonuje dodatkowe zadania.

UWAGA: uczeń uzyskuje głównie dobre, rzadko dostateczne noty podczas oceniania wymaganych obszarów (pkt.2). Podczas wypowiedzi pisemnych uzyskuje min.75% poprawnych odpowiedzi.

- Stopień/ocena - bardzo dobry (wymagania dopełniające)

Uczeń w stopniu wyczerpującym opanował materiał przewidziany w podstawie programowej dla danej klasy oraz praktycznie stosuje umiejętności z zakresu kluczowych kompetencji w edukacji geograficznej. W szczególności: przygotowanie ucznia do lekcji jest pełne, wszechstronne oraz systematyczne, sprawnie posługuje się wiadomościami i zdobytymi umiejętnościami, podczas wypowiedzi ustnej samodzielnie potrafi interpretować omawiane zagadnienie, jego wypowiedz jest ładna, ciekawa i poprawna pod względem merytorycznym, stylistycznym i gramatycznym, samodzielnie dokonuje interpretacji treści mapy i innych materiałów źródłowych, obok prawidłowego wnioskowania przeprowadza proste analizy zjawisk, potrafi zastosować wiedzę w praktycznym działaniu, chętnie wykonuje zadania i prace dodatkowe, wykorzystuje różne źródła informacji do pogłębiania swojej wiedzy, bierze aktywny udział w przedsięwzięciach o charakterze środowiskowym, wnosi twórczy wkład w realizację zadań oraz omawianych zagadnień, pracuje nad własnym rozwojem lub bierze aktywny udział w konkursach o treściach geograficznych.

UWAGA: uczeń uzyskuje dobre i bardzo dobre wyniki podczas oceniania poszczególnych obszarów (pkt.2). Podczas wypowiedzi pisemnych uzyskuje nie mniej niż 90% poprawnych odpowiedzi.

- Stopień/ocena - celujący (wymagania wykraczające)

Uczeń spełnia wszystkie kryteria ujęte w wymaganiach na ocenę bardzo dobra, a ponadto w, samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania, a ich efekty potrafi zaprezentować innym w konkretnej formie. Ponadto uczeń wykazuje się znaczącymi osiągnięciami w konkursach na poziomie ponadszkolnym.

## DOSTOSOWANIA FORM I METOD PRACY DO MOŻLIWOŚCI UCZNIA ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI

### I. ZASADY POSTĘPOWANIA I NARZĘDZIA PRACY Z UCZNIAMI ZE STWIERDZONYMI SPECYFICZNYMI TRUDNOŚCIAMI W NAUCE GEOGRAFII

#### I. Zasady ogólne:

- Wyznaczanie miejsc blisko nauczyciela w celu skuteczniejszej bieżącej kontroli i doraźnej pomocy uczniowi.
- Dostosowywanie wymagań do możliwości ucznia uwzględniając jego mocne strony.
- Chwalenie za każdy przejaw aktywności (odpowiedzi ustne, prace pisemne, graficzne, rachunkowe).
- Unikanie stawiania ocen negatywnych, zachęcanie do poprawy zadań aż do uzyskania sukcesu.
- Stosowanie metod aktywnych na lekcjach.

- W zapisach na tablicy stosować kolorową kredę dla zaakcentowania ważnych zagadnień.
- Posługiwanie się rysunkami i schematami zjawisk i procesów zamiast formy opisowej (tekst pisany nie przemawia tak do wyobraźni jak rysunek czy schemat).
- Pozwalanie na wykonywanie zadań w domu gdzie uczeń ma zapewniony komfort pracy (tyle czasu ile potrzebuje, spokój i wsparcie najbliższych).
- Umożliwienie wykonywania zadań z zagadnień, które ucznia interesują i w takiej formie, aby mógł dowieść swoich umiejętności i wiedzy.
- Formułowanie jasnych i precyzyjnych poleceń. W razie potrzeby powtarzanie.
- Stwarzanie przyjaznej uczniowi atmosfery pracy na lekcjach (akceptacja, cierpliwość, życzliwość).

## II. Zasady szczegółowe:

- Czytanie map o różnej treści:
- Dysleksja

Wydłużony czas na odczytanie informacji z mapy, korygowanie błędów przez nauczyciela, możliwość wykonywania zadań w domu.

- Dysortografia

Błędnie zapisane nazwy geograficzne czy pojęcia nie podlegają ocenie natomiast są korygowane przez nauczyciela, w pracy na mapach konturowych posługiwanie się kolorem.

- Dysgrafia

Wskazane pisanie drukiem (szczególnie kartkówek i sprawdzianów), w lokalizowaniu obiektów na mapie wymagana pomoc nauczyciela, prace kontrolne z mapą uczeń wykonuje w domu, aby mieć czas na staranne wykonanie zadania zarówno pod względem rzeczowym jak i estetycznym.

- Dyskalkulia

W przypadku lokalizacji obiektów na mapie nie musi określać współrzędnych geograficznych oraz dokonywać obliczeń odległości z zastosowaniem skali chyba, że wyrazi chęć opanowania tej umiejętności.

- Posługiwanie się kompasem, globusem:
- Dysleksja

Wydłużony czas na odczytywanie informacji z globusa, korygowanie błędów przez nauczyciela.

- Dysortografia

Błędnie zapisane nazwy geograficzne nie podlegają ocenie natomiast są korygowane przez nauczyciela.

- Dysgrafia

W przypadku prac kontrolnych z globusem zalecam pisanie drukiem.

- Dyskalkulia

W przypadku lokalizacji obiektów na globusie nie musi określać współrzędnych geograficznych, w pracy z kompasem wskazana pomoc nauczyciela lub innej osoby.

- Odczytywanie informacji oraz sporządzanie dokumentacji geograficznej:
- Dysleksja

Informować ucznia, o czym będziemy się uczyć na następnej lekcji tak żeby mógł spokojnie w domu przeczytać tekst z podręcznika czy innego źródła i uczestniczyć potem aktywnie w lekcji nie czując się gorszy, czytanie tekstu czy polecenia przez innych uczniów lub nauczyciela.

- Dysortografia

Opisywanie, wyjaśnianie, porównywanie i ocena faktów geograficznych głównie w formie wypowiedzi ustnych, podczas sprawdzania prac pisemnych koryguję błędy ortograficzne, ale nie mają one wpływu na ocenę, może wykorzystywać komputer do realizacji zadań pisemnych.

- Dysgrafia

Na wykonanie zadań graficznych takich jak diagramy i wykresy uczeń powinien mieć więcej czasu niż inni, przy ocenie tego typu zadań nie zwracam uwagi na stronę estetyczną tylko poprawność rzeczową, może do wykonywania diagramów i wykresów wykorzystywać komputer.

- Dyskalkulia

Nie musi wykonywać zadań rachunkowych, pomoc nauczyciela w odczytywaniu danych statystycznych.

- Posługiwanie się symboliką i terminologią geograficzną:
- Dysleksja

Wydłużony czas na odczytywanie informacji zapisanych w formie tekstu (w tym mapy).

- Dysortografia

Mimo znajomości symboliki i terminologii geograficznej uczeń może popełniać błędy ortograficzne, które jednak nie mają wpływu na ocenę z przedmiotu.

- Dysgrafia

Zadania pisemne powinny być wykonywane drukiem (praca na lekcji) lub z wykorzystaniem komputera (prace dodatkowe).

- Dyskalkulia

Podpora i korygowanie zarówno w odczytywaniu jak i zapisie wielkości statystycznych.

Wymagania w stosunku do ucznia, u którego stwierdzono specyficzne trudności w uczeniu się lub deficyty rozwojowe uniemożliwiające sprostanie wymaganiom edukacyjnym wynikającym z programu nauczania są odpowiednio dostosowane, jednak są one nie mniejsze niż opisane wymagania na ocenę dopuszczającą.

Uczniowie z orzeczeniem lub opinią Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej są oceniani:

- a) za rzeczywiste osiągnięcia i postępy w zdobywaniu wiedzy i umiejętności,
- b) sprawdzianami dostosowanymi do poziomu ucznia, (uczniowie, którzy mają opinię PP-P o dysleksji).
- c) za wypowiedzi ustne, wykazywanie chęci, bez pisania sprawdzianów (uczniowie, którzy mają orzeczenie PP-P o niepełnosprawności intelektualnej).

Uzupełnienie braków w wiadomościach i umiejętnościach, utrudniające kontynuowanie nauki, odbywa się w ramach zajęć dodatkowych.

## **WYMAGANIA EDUKACYJNE NIEZBĘDNE DO UZYSKANIA POSZCZEGÓLNYCH OCEN Z GEOGRAFII W KLASIE VIII**

### **Dopuszczający**

Uczeń:

- wskazuje na mapie położenie geograficzne i granice kontynentów Ziemi
- szereguje kontynenty ze względu na wielkość
- zna główne państwa i stolice Europy
- wymienia formy ukształtowania powierzchni Azji
- wymienia strefy klimatyczne Azji na podstawie mapy klimatycznej
- odczytuje na mapie największe rzeki Azji
- wyjaśnia znaczenie terminu *wulkanizm*
- wskazuje na mapie zasięg Ognistego Pierścienia Pacyfiku
- wymienia czynniki przyrodnicze wpływające na rozwój rolnictwa w Azji
- wymienia główne uprawy w Azji na podstawie mapy gospodarczej
- określa cechy położenia Japonii na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- wymienia cechy środowiska naturalnego Japonii
- wymienia główne uprawy w Japonii na podstawie mapy gospodarczej
- określa cechy położenia Chin na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- wymienia główne uprawy w Chinach i opisuje ich rozmieszczenie na podstawie mapy gospodarczej

- określa położenie geograficzne Indii
- porównuje liczbę ludności Chin i Indii oraz odczytuje z wykresu ich prognozę
- odczytuje na mapie największe aglomeracje Indii
- wyjaśnia znaczenie terminu *slumsy*
- wymienia główne rośliny uprawne w Indiach i wskazuje na mapie tematycznej regiony ich występowania
- określa położenie geograficzne Bliskiego Wschodu
- wymienia państwa leżące na Bliskim Wschodzie na podstawie mapy politycznej
- wskazuje na mapie miejsca konfliktów zbrojnych na Bliskim Wschodzie
- określa położenie matematyczno--geograficzne Afryki na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- wymienia strefy klimatyczne Afryki
- odczytuje na mapie największe rzeki i jeziora Afryki
- wymienia czynniki przyrodnicze wpływające na rozwój rolnictwa w Afryce
- wymienia główne uprawy w Afryce
- wymienia surowce mineralne Afryki na podstawie mapy gospodarczej
- wskazuje obszary występowania surowców mineralnych na terenie Afryki
- wymienia atrakcyjne turystycznie państwa Afryki
- określa położenie geograficzne Etiopii
- wymienia państwa w Afryce dotknięte głodem i niedożywieniem
- określa położenie geograficzne Kenii
- określa położenie geograficzne Ameryki
- wymienia nazwy mórz i oceanów oblewających Amerykę Północną i Amerykę Południową
- omawia florę i faunę lasów równikowych
- podaje liczbę ludności Ameryki Północnej i Ameryki Południowej na podstawie wykresu
- wymienia główne odmiany człowieka zamieszkujące Amerykę
- przedstawia położenie geograficzne Kanady na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- wymienia główne uprawy na terenie Kanady
- wskazuje zasięg występowania głównych upraw w Kanadzie na mapie gospodarczej
- określa położenie geograficzne Stanów Zjednoczonych
- określa położenie geograficzne Australii i Oceanii
- wymienia największe pustynie Australii na podstawie mapy
- wyjaśnia znaczenie terminu *basen artezyjski*
- wymienia endemity w Australii oraz na wyspach Oceanii
- przedstawia liczbę ludności i gęstość zaludnienia w Australii na podstawie mapy tematycznej i analizy danych statystycznych
- wymienia największe miasta Australii oraz wskazuje je na mapie
- określa położenie geograficzne obszarów okołobiegunowych
- wyjaśnia znaczenie terminów: *góra lodowa, pak lodowy, lądolód, lodowce szelfowe, nunataki*
- wymienia gatunki roślin i zwierząt na obszarach Arktyki i Antarktyki
- wymienia surowce mineralne na obszarach Arktyki i Antarktyki
- wskazuje na mapie Antarktydy położenie polskiej stacji badawczej Henryka Arctowskiego

**Dostateczny- opanował wymagania na oceny dopuszczającą oraz:**

Uczeń:

- zna podział Europy na regiony geograficzne.
- opisuje linię brzegową Azji na podstawie mapy świata
- charakteryzuje zróżnicowanie środowiska geograficznego Azji
- przedstawia kontrasty w ukształtowaniu powierzchni terenu Azji
- omawia czynniki klimatyczne kształtujące klimat Azji

- omawia strefy roślinne Azji
- omawia budowę wulkanu na podstawie ilustracji
- wymienia typy wulkanów i podaje ich główne cechy
- wskazuje na mapie obszary Azji o korzystnych i niekorzystnych warunkach do rozwoju rolnictwa
- wymienia czołówkę państw azjatyckich w światowych zbiorach roślin uprawnych na podstawie infografiki
- charakteryzuje ukształtowanie powierzchni Japonii
- omawia strukturę zatrudnienia w Japonii na podstawie analizy danych statystycznych
- omawia warunki naturalne rozwoju rolnictwa w Japonii
- przedstawia cechy rolnictwa Japonii na podstawie analizy danych statystycznych
- określa różnorodność cech środowiska geograficznego Chin na podstawie mapy tematycznej
- omawia czynniki przyrodnicze sprzyjające osadnictwu w Chinach
- przedstawia nierównomierne rozmieszczenie ludności Chin na podstawie mapy gęstości zaludnienia
- omawia główne kierunki produkcji rolnej w Chinach
- omawia cechy środowiska geograficznego Półwyspu Indyjskiego
- podaje przyczyny powstawania slumsów w Indiach
- omawia warunki uprawy roślin w Indiach na podstawie mapy tematycznej
- omawia cechy środowiska przyrodniczego Bliskiego Wschodu
- omawia wielkość zasobów ropy naftowej na świecie i na Bliskim Wschodzie na podstawie wykresu i mapy tematycznej
- przedstawia cele organizacji OPEC
- omawia cechy ukształtowania powierzchni Afryki
- wymienia cechy różnych typów klimatu w Afryce na podstawie klimatogramów
- charakteryzuje sieć rzeczną i jeziora Afryki
- omawia czynniki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Afryce
- charakteryzuje znaczenie hodowli zwierząt w krajach Afryki przedstawia zróżnicowanie PKB w różnych państwach Afryki na podstawie analizy danych statystycznych
- omawia przemysł wydobywczy w Afryce
- wyjaśnia różnicę między głodem a niedożywieniem
- wskazuje państwa w Afryce dotknięte problemem głodu i niedożywienia na podstawie mapy tematycznej analizuje niedożywienie ludności w Afryce na podstawie wykresu
- przedstawia ruch turystyczny Kenii na podstawie analizy danych statystycznych
- wyjaśnia znaczenie terminów: *urbanizacja*, *wskaźnik urbanizacji*, *aglomeracja*, *megalopolis*
- wymienia obszary słabo i gęsto zaludnione w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej i wskazuje je na mapie
- wymienia największe miasta i aglomeracje Ameryki Północnej i Ameryki Południowej i wskazuje na mapie
- wymienia największe rzeki Ameryki i wskazuje je na mapie
- wyjaśnia znaczenie terminów: *tornado*, *cyklon tropikalny*
- określa położenie geograficzne Amazonii
- wyjaśnia znaczenie terminów: *produkt światowy brutto*, *technopolia*
- wymienia główne działy przemysłu w Stanach Zjednoczonych
- wymienia rodzaje usług wyspecjalizowanych w Stanach Zjednoczonych
- charakteryzuje środowisko przyrodnicze Australii i Oceanii
- charakteryzuje ukształtowanie powierzchni Australii
- wymienia strefy klimatyczne w Australii
- charakteryzuje wody powierzchniowe Australii
- omawia czynniki przyrodnicze wpływające na rozmieszczenie ludności w Australii
- omawia występowanie surowców mineralnych w Australii na podstawie mapy tematycznej
- wymienia cechy środowiska przyrodniczego obszarów okołobiegunowych
- charakteryzuje klimat Arktyki i Antarktyki

wymienia zagrożenia środowiska naturalnego obszarów polarnych

**Dobry- - opanował wymagania na oceny dopuszczającą, dostateczną oraz:**

Uczeń:

- omawia budowę geologiczną Azji na podstawie mapy tematycznej
- omawia cyrkulację monsunową i jej wpływ na klimat Azji
- charakteryzuje kontrasty klimatyczne i roślinne w Azji na podstawie mapy tematycznej
- omawia czynniki wpływające na układ sieci rzecznej w Azji
- omawia płytową budowę litosfery na podstawie map tematycznych
- wyjaśnia przyczyny występowania trzęsień ziemi i tsunami w Azji
- opisuje przebieg trzęsienia ziemi
- omawia warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Azji
- opisuje ekstremalne zjawiska klimatyczne i ich skutki w Japonii opisuje skutki występowania tajfunów na obszarze Japonii
- omawia bariery utrudniające rozwój gospodarki Japonii
- omawia znaczenie i rolę transportu w gospodarce Japonii
- omawia cechy gospodarki Chin
- analizuje wielkości PKB w Chinach na tle innych krajów świata na podstawie danych statystycznych
- charakteryzuje tradycyjne rolnictwo i warunki rozwoju rolnictwa Chin
- przedstawia problemy demograficzne Indii
- omawia system kastowy w Indiach
- przedstawia zróżnicowanie indyjskiej edukacji
- analizuje strukturę zatrudnienia i strukturę PKB Indii na podstawie wykresu
- charakteryzuje przemysł przetwórczy Indii
- omawia zróżnicowanie religijne na Bliskim Wschodzie
- omawia wpływ religii na życie muzułmanów
- przedstawia znaczenie przemysłu naftowego w krajach Bliskiego Wschodu
- charakteryzuje budowę geologiczną Ameryki
- omawia czynniki klimatyczne wpływające na klimat Ameryki
- porównuje strefy klimatyczne ze strefami roślinnymi w Ameryce
- charakteryzuje wody powierzchniowe Ameryki na podstawie mapy ogólnogeograficznej
- omawia mechanizm powstawania tornad i cyklonów tropikalnych
- podaje przyczyny wysokich rocznych sum opadów atmosferycznych w Amazonii
- opisuje piętno wilgotnych lasów równikowych w Amazonii
- omawia wielkie migracje w historii zasiedlania Ameryki
- omawia zmiany liczby ludności w Ameryce na przestrzeni lat na podstawie wykresu
- omawia rozwój miast Ameryki na podstawie wybranych źródeł
- podaje przykłady megalopolis w Ameryce i wskazuje je na mapie
- podaje przyczyny powstawania slumsów w wielkich miastach na przykładzie Ameryki

Południowej

- przedstawia zasięg występowania lasów w Amazonii na podstawie mapy tematycznej
- przedstawia miejsce Kanady w światowym eksporcie wybranych produktów rolnych na podstawie wykresu
- omawia znaczenie przemysłu i jego kluczowe działy w Stanach Zjednoczonych

omawia cechy rolnictwa Stanów Zjednoczonych

Uczeń:

- wymienia cechy charakterystyczne poszczególnych typów klimatu w Australii na podstawie klimatogramów
- omawia strefowość roślinną w Australii na podstawie mapy tematycznej
- omawia bariery utrudniające zamieszkanie Australii
- charakteryzuje rdzennych mieszkańców Australii

- omawia cechy rolnictwa Australii na tle warunków przyrodniczych przedstawia znaczenie turystyki w rozwoju gospodarki Australii i Oceanii
- opisuje zjawisko dnia polarnego i nocy polarnej na obszarach okołobiegunowych
- charakteryzuje ludy zamieszkujące Arktykę oraz warunki ich życia opisuje warunki życia w polarnej stacji badawczej

**Bardzo dobry -- opanował wymagania na oceny dopuszczającą, dostateczną, dobrą oraz:**

Uczeń:

- analizuje azjatyckie rekordy dotyczące rzeźby terenu, linii brzegowej i hydrosfery na podstawie infografiki
- omawia powstawanie Himalajów i rowów oceanicznych
- przedstawia sposoby zabezpieczania ludzi przed skutkami trzęsień ziemi
- omawia warunki klimatyczne w Azji wpływające na rytm uprawy ryżu
- omawia znaczenie uprawy ryżu dla krajów Azji Południowo-Wschodniej
- wykazuje związek między budową geologiczną a występowaniem wulkanów, trzęsień ziemi i tsunami w Japonii
- analizuje źródła gospodarczego rozwoju Japonii
- charakteryzuje cechy nowoczesnej gospodarki Japonii oraz rodzaje produkcji przemysłowej
- uzasadnia, że gospodarka Japonii należy do najnowocześniejszych na świecie
- przedstawia problemy demograficzne i społeczne Chin z uwzględnieniem przyrostu naturalnego na podstawie analizy danych statystycznych
- omawia znaczenie nowoczesnych kolei w rozwoju gospodarczym Chin
- omawia kontrasty etniczne, językowe i religijne w Indiach
- charakteryzuje cechy gospodarki Indii i możliwości ich rozwoju
- omawia znaczenie ropy naftowej w rozwoju ekonomicznym państw Bliskiego Wschodu omawia źródła konfliktów zbrojnych i terroryzmu na Bliskim Wschodzie
- omawia związek budowy geologicznej Afryki z powstawaniem rowów tektonicznych
- wyjaśnia cyrkulację powietrza w strefie międzyzwrotnikowej
- omawia przyczyny procesu pustynnienia w strefie Sahelu
- omawia typy rolnictwa w Afryce
- przedstawia czynniki ograniczające rozwój gospodarki w Afryce
- omawia skutki niedożywienia ludności w Etiopii
- omawia bariery ograniczające rozwój turystyki w Afryce
- omawia walory przyrodnicze Kenii wpływające na rozwój turystyki
- wykazuje związek ukształtowania powierzchni z budową geologiczną w Ameryce
- omawia związek stref klimatycznych ze strefami roślinnymi w Ameryce
- przedstawia skutki występowania tornad i cyklonów tropikalnych w Ameryce
- omawia ekologiczne następstwa wylesiania Amazonii
- podaje kierunki gospodarczego wykorzystania Amazonii
- przedstawia sytuację rdzennej ludności w Ameryce
- przedstawia negatywne skutki urbanizacji w Ameryce
- określa cechy megalopolis w Ameryce Północnej
- wyjaśnia podział kulturowy na Amerykę Łacińską i Anglosaską
- charakteryzuje wybrane wskaźniki rozwoju gospodarczego Stanów Zjednoczonych
- omawia znaczenie usług wyspecjalizowanych w gospodarce Stanów Zjednoczonych
- omawia przyczyny marnowania żywności na przykładzie Stanów Zjednoczonych
- wyjaśnia wpływ położenia Australii na klimat
- omawia zasoby wód artezyjskich i ich rolę w gospodarce Australii
- wyjaśnia, dlaczego Australia jest atrakcyjna dla imigrantów
- omawia znaczenie przemysłów przetwórczego i zaawansowanych technologii w rozwoju Australii
- porównuje środowisko przyrodnicze Arktyki i Antarktyki
- wyjaśnia, dlaczego Antarktyda jest największą pustynią lodową

- prezentuje osiągnięcia polskich badaczy obszarów okołobiegunowych
- wyjaśnia status prawny Antarktydy

**Celujący - opanował wymagania na oceny dopuszczającą, dostateczną, dobrą i bardzo dobrą oraz:**

Uczeń:

- wyjaśnia, dlaczego na wschodnich wybrzeżach Azji występuje wiele wulkanów
- udowadnia słuszność stwierdzenia, że Azja to kontynent kontrastów geograficznych
- omawia wpływ budowy geologicznej na występowanie rowów tektonicznych, wulkanów, trzęsień ziemi i tsunami
- ocenia skutki trzęsień ziemi dla obszarów gęsto zaludnionych
- wyjaśnia na podstawie mapy ogólnogeograficznej i analizy danych statystycznych, dlaczego grunty orne mają niewielki udział w strukturze użytkowania ziemi w Azji
- wykazuje związki między cechami klimatu monsunowego a rytmem upraw i „kulturą ryżu” w Azji Południowo-Wschodniej
- ocenia znaczenie warunków przyrodniczych i czynników społeczno-kulturowych w tworzeniu nowoczesnej gospodarki Japonii
- omawia wpływ gospodarki Chin na gospodarkę światową
- opisuje główne problemy indyjskiego społeczeństwa oraz przedstawia ich przyczyny
- analizuje skutki występowania konfliktów zbrojnych na Bliskim Wschodzie

Uczeń:

- wyjaśnia istnienie strefowości klimatyczno-roślinno-glebowej w Afryce
- wyjaśnia związki między warunkami przyrodniczymi a możliwościami gospodarowania w strefie Sahelu
- ocenia skutki stosowania rolnictwa żarowo-odłogowego i plantacyjnego w Afryce Zachodniej
- przedstawia rolę chińskich inwestycji na kontynencie afrykańskim
- przedstawia sposoby walki z głodem ludności Afryki na przykładzie Etiopii
- określa związki między warunkami przyrodniczymi i kulturowymi a rozwojem turystyki na przykładzie Kenii

przedstawia argumenty pomagające przełamywać stereotypy na temat Afryki

- ustala prawidłowości w ukształtowaniu powierzchni Ameryki Północnej i Ameryki Południowej na podstawie map tematycznych
- przedstawia sposoby ochrony przed nadchodzącym cyklonem na podstawie wybranych źródeł informacji
- przedstawia działania człowieka mające na celu ochronę walorów przyrodniczych Amazonii
- omawia skutki zanikania kultur pierwotnych na przykładzie Ameryki Północnej i Ameryki Południowej
- opisuje problemy ludności mieszkających w slumsach na podstawie materiałów źródłowych
- omawia cechy charakterystyczne gospodarki krajów Ameryki Łacińskiej
- ocenia wpływ przemysłu zaawansowanych technologii na rozwój gospodarki Stanów Zjednoczonych
- ocenia rolę Stanów Zjednoczonych w gospodarce światowej na podstawie analizy danych statystycznych
- wykazuje zależność między klimatem a zasobami wód powierzchniowych w Australii
- wykazuje zależność pomiędzy rozmieszczeniem ludności a warunkami naturalnymi występującymi w Australii

określa główne cechy gospodarki Australii na tle warunków przyrodniczych

- omawia zmiany w środowisku przyrodniczym obszarów polarnych
- charakteryzuje cele oraz zakres badań prowadzonych w Arktyce i w Antarktyce na podstawie dostępnych źródeł

omawia wkład Polaków w badania obszarów polarnych na podstawie dostępnych źródeł